

Veča vrst čistot in večja ...

SLOVENSKI GOSPODAR

Ideja ... dobivajo ...

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO

39. številka

Maribor, dne 29. septembra 1921.

55. letnik.

Ven z volitvami!

Kmalo bo leto, odkar smo imeli državnozbornske volitve ...

Tem samodržcem ali absolutistom ne gre za program, za socialni in gospodarski napredek narodov ...

Stari Pašič je zagrizen Velikosrbijane, misli samo na Veliko Srbijo, Hrvati in Slovenci so mu pa nekako tuji ...

Demokrat, ki vladajo z radikali, so v tem oziru ne razločujejo od njih. Ker ne morejo izpodrinuti starega Pašiča ...

Zunanja politika nam nosi poraz za porazom, blamažo za blamažo in policajminister Pribičević se ne briga za krvave izgrede po južni Srbiji ...

Strasno se je mudilo z ustavo in z centralizmom, češ, da bo s tem dana enaka svoboda in enak zakon za vsa tri plemena.

Zaklad na otoku.

Is angleškega prevedel Paulus.

(Dalje.)

Precej utrjen mornar sem že sicer bil, in vaje nemirnih ladijskih desek, ampak takega guganja in valjanja pa le nisem mogel prenesti ...

Morebiti je to vplivalo na mene, morebiti otočna enoličnost otoka ter njegovo divje skalovje, morebiti tudi rotlo grmenje valov, ki so se lomili nekje od strmih obrežij ...

Dolgočasno delo nas je čakalo še tisto jutro. Vetra ni bilo nobenega — morali smo spustiti čolne v morje — privezati nanje jadrnico in moštvo jo je moralo z veslanjem potegniti skozi

Sedaj imamo ustavo in to proslavljeno svobodo — radikali, policajdemokrati s „samostojnim“ priveskom imajo vse, velika večina naroda pa vsak dan večje gorje vsled visokih davkov in brezvestnih spekulacij z narodnim premoženjem.

Ta proslavljena svoboda se je pokazala tudi v tem, da je popolnoma onemogočila sodelovanje vseh plemen in vseh slojev. Pri ustavnem glasovanju so podkupili samostojneže in Turke, davkoplačevalcem so naložili grozno breme, delavstvu so odvzeli 58 zastopniških mandatov in ogromno hrvatsko in slovensko večino so postavili pred zaprta vrata svojih kabinetov, kjer Pašič in Pribičević kujeta naklepe, kako bi se dalo še naprej vladati brez narodovega odobrenja.

Ideja vladinovec je Velika Srbija, srbski kmetski in delavski narod pa kaže pod današnjim režimom ravno tako malo zadovoljnosti kot slovenski in hrvatski. To leto je bilo za vse povprek prav dobra šola. Vsi občutimo nevzdržnost današnjega položaja, naša kultura in naše socialne težnje ne trpijo vladnih metod iz starosrbske Obrenovičeve doba, ne trpimo, da se peščica spekulativcev naziva „narod in država“, nas pa smatra za brezpravno rajo!

Ce se že vladinovec tepejo in kregajo za moč in oblast, zahtevamo tudi mi svoje orožje — postavite volilne skrinjice in kroglice nam dajte!

Politika, ki nekaj nese.

Visoki politiki naše države, ki izhajajo iz visokih beograjskih rodbin, so že od nekdaj samo za koristen politiko, seveda ne za tako, ki bi koristila narodu temveč za ono drugo, ki polni prav hitro in uspešno lastne žepce. Srbski kmetski in delavski narod je po preobratu našel doma porušena domovja in opustošena polja, politiki so si pa znali tudi na Krku, v Franciji in vsepovsod, koder so hodili, pridobiti dosti denarja v najboljši valutni

Pašič n. pr. ima danes svojih dvesto milijonov dinarjev in na vseh uličnih vogalih po Beogradu velike hiše, med bogatine se štejejo tudi druge visoke politične osebnosti in tako vidimo, da je bil vojni čas za narod grozno trpljenje, za visoke politične glave pa dober profit.

Nastala je velika, plodovita Jugoslavija in profitarstvo polje za to gospodo se je zelo povečalo. Eni so šli kot konzuli v zemljo „zdrave valute“, kjer so s svojo službo združili dobro trgovino, drugi pa so se doma s vsi

ožino v varni zaliv med otočičem kstenjaka in glavnim otokom.

Stopil sem v enega izmed čolnov, čeravno nisem imel v njem ničesar opraviti. Vročina je pripekala in ljudje so grozeče mrmrali pri svojem trudopolnem delu. Anderson je poveljeval v mojem čolnu in namesto da bi bil skrbel za ubogljivost in red med moštvom, je godrnjal glasneje nego vsi drugi.

„Naj se bol!“ je dejal in zaklel — „saj ni za vedno!“

Te besede so bile za nas jako slabo znamenje. Dosedaj je moštvo vsaj še radevolno in pridno opravljalo vse svoje posle, čim bliže pa so prišli zakladu, tem huje jim je stopala upornost v glave.

Dolgi John je ves čas stal pri krmarju in vedil prevažanje. Poznal je ožino med otokoma, kakor svojo dlan in zares je varno spravljal jadrnico na mesto, ki ga je sidro zaznamovalo kot najprapravnije za sidrišče, krog četrtil mila oddaljeno od otoka kstenjakega in ravno toliko od glavnega otoka.

Skozi prozorno vodo sem gledal na morskno dno, z drobnim peskom je bilo pokrito. Sidro je pljusnilo v vo-

silo vrgli na razne spekulacije.

Tuji in naši profitarji se prav dobro poznajo, državne nabave se vedno vršijo med dobrimi znanci in masla profiti dréjjo v nikdar polne žepce.

Sedaj ravno je Pašič na tem, da prav dobro obskrbi svojega sina. Francozi bi se radi iznebili starega, nerabnega orožja in drugega vojnega materiala, zato so se pa obrnili na svoje stare beograjske znance, da se v državi SHS ustanovi konzorcij, ki bo oskrboval naše vojaštvo. Stvar so vzeli pravi ljudje v roko: Pašičev sin Rade, ministar na razpoloženju Velizar Jankovič in še drugi „velezaslužni“ veljaki naše države.

Dobre spekulacije gredo vedno na škodo države in na breme davkoplačevalcev in tako tudi ta.

Konzorciju, ki nosi lepo ime „Omladina Serbe“ — to je „vse srbsko“, bo morala dati država zemljišča zastavljeno, 50% popusta po železnicah in prost uvoz in izvoz. Stvar je že gotova. Blizu Kraljeva ob reki Ibrici se zgradi ve lika fabrika in ministrski svet je že izdal — svoje dovoljenje.

Pašičevo društvo hoče profit in s tem mirna Bosna, če bodo davkoplačevalci še tako stokali in trpeli. Parlament pri tem nima besede, to pa zato, ker se zaslužnim ljudem kot so Pašič in Jankovič ne sme odbiti profit in ker smo v — parlamentarni državi.

Naša zmaga pri volitvah v cenilne komisije.

Pri volitvah v cenilne komisije za dohodninski davek dne 25. septembra je Slovenska ljudska stranka sijajno zmagala v večini okrajev na Slovenskem Stajerju. Udeležba sicer nikjer ni bila posebno velika, a naši moške in žene so prišli iz najbolj oddaljenih krajev, da oddajo svoje glasove stranki in možem, do katerih imajo zaupanje. Kakor pri vseh volitvah, tako so tudi tukrat nastopile proti naši Slovenski stranki vse mogoče stranke. V sodnem okraju Maribor-okolica so n. pr. proti nam nastopile te-le liste: Samostojna, socialdemokratska in trgovsko-gostilničarska. A nad vsemi temi je naša kljub silnemu naporu nasprotnikov sijajno z veliko večino zmagala. Dobilni smo absolutno večino 62 glasov nad vsemi strankami. Naši volilci in volilke so držale strogo disciplino. Ze jutraj pred 7. uro je bil hodnik pred voliščem zaseden od naših volilcev, ki so prišli nekateri peš po 4-5 ur daleč. Enaka poročila do-

bivamo iz drugih okrajev. Slava zavednosti vrlih našincev!

Vlada bo poleg izvoljenih članov imenovala v komisije po vseh okrajih še po večico neizvoljenih članov. Ko bodo komisije tako sestavljene, se bo začelo delo. Dolžnost in naloga teh komisij bo, da strogo pravično in nepristranski preiskujejo, komu se glede predpisovanja dohodnine godi krivica in komur ne. Naši ljudje, ki so jim godi krivica, naj pošljejo enemu izmed izvoljenih članov podatke, da bo dotični lahko branil pri komisiji pravice gosameznih davkoplačevalcev. V tem oziru bo Slovenska ljudska stranka šla našim ljudem na roko na ta način, da bo po vseh okrajih na sedežu sodnega okraja skušala dobiti zanesljivega zaupnika, ki bo zbiral vse te pritožbe naših davkoplačevalcev in jih izročil članu cenilne komisije.

Slovenska ljudska stranka je vesela te nove zmage, osobito radi tega, ker naše ljudstvo s tem samo javno priznava, da je edino naša stranka tista, ki gre prizadetim nesebično povsod na pomoč. Kakor naša stranka pošteno brani vaše koristi, tako ji stoji v vi moške tudi povsod in vselej zvesto ob strani.

Bavarska Kmet. Zveza.

Kmetske zveze s katoliškim programom, kakor ga ima naša Slovenska kmetska zveza, so organizirane tudi po drugih državah: v Belgiji, v Nemčiji, Avstriji, Cehoslovaški, Italiji, na francoskem itd. In zelo močne Kmetske zveze so to! Bavarska katoliška Kmetska zveza šteje nad 170000 članov, Kmetske zveze v Avstriji skupno tudi blizu toliko, francoska Kmetska zveza nad 1 milijon.

Za člane naše Slovenske kmetske zveze je zelo važno, da vedo, da niso sami, ampak da se za kmetske koristi na krščanskem programu bori tisoče in tisoče kat. kmetov v drugih državah. Zato si bomo v prihodnjih štev. „Gospodarja“ ogledali, kako so organizirane Kmetske zveze po drugod. — Začnemo z Bavarsko.

Ogromna večina bavarskih kmetov je organiziranih v katoliški „Bavarski kmetski zvezi“, ki šteje nad 170.000 članov. Prva Kmetska zveza na Bavarskem je bila ustanovljena l. 1893. Kmalu jih je sledilo še šest. L. 1898 se je vseh sedem okrožnih kmetskih zvez združilo v osrednjo Kmetsko zvezo, ki se je pod vodstvom znamenitega dr. Heima razvila v sijajno organizacijo. Razpredena je po vseh ka-

do in cele jate ptičev so se pri tem ne navadnem glasu kričavo dvignile ter so krožile nad gozdom, pa kmalu so zopet posele po drevju in nanovo je zavladal mir nad otokom.

Naše pristanišče je bilo od vseh strani naozko obdano od bregov. — Drevje je segalo prav doli do morja, obal je bila nizka in lahko dostopna, in se je na zapad dvigala proti gričevju. Dvoje potočičev, ali bolje rečeno: dvoje močvirnih jarkov se je stekalo v zaliv in rastlinstvo ob njih je kazalo sumljivo, strupeno bujnost.

Niti sapica se ni genila v ozračju, mriva tišina je ležala nad otokom in nad morjem, le valovi so daleč nekje gremeli ob skale. Po noči jih je še dvignil veter in šele danes se so privalili do otoka. Duh kakor po gnilem listju in trilih storih je visel nad pristaniščem. Zdravnik je vohal in vlekel zrak skozi nosnice, kakor človek, ki preiskuje pokvarjeno jajce.

„Nisem izkušen v iskanju zakladov“, je dejal, „ampak svojo lasuljo slavim, da je tu-je mrzlca doma!“

V čolnih se je moštvo obnašalo — sumljivo. Naravnost grozeče pa so se vedli, ko so se vrnili na ladjo. Poležavali so po krovu, godrnjali so in

mrmrali. Vsako najmanjše povelje so sprejeli z jeznimi, temnimi pogledi in ga nevoljno in malomarno izvršili. Celo kar je bilo poštenih mož, se je zdelo, da so podlegli slabemu zgledu, kajti ne enega ni bilo na krovu, ki bi bil posvaril tovariše.

Upor je visel nad našimi glavami, kakor grozeč črn oblak, ki nosi nevihto — — —

Bližajoče se nevarnosti pa nismo videli samo mi spodaj v kabini. Dolgi John je bil z vsemi močmi na delu, hodil je in šepal od gruč do gruč, dajal povsod dobre nasvete in kazal dober zgled, da ga boljšega ni mogel. Samega sebe je prekašal v uljudnosti in ubogljivosti, veser prijazen je bil, za vsakega je imel dober smehljaj. Če je prišlo kako povelje, koj je bil John na svoji bergli z najposrežljivejšim „Da, da, gospod!“, kar ga je bilo mogoče slišati. In če ni bilo drugega posla, je zakrožil eno veselo nesem za drugo, da bi prikrikl nezadovoljnost tovarišev.